

Γαρυφαλλιά Μιχάλβη (1817 Ψαρά - 1830 Βοστώνη)

Η Ελληνίδα σκλάβη που έγινε παγκόσμιο σύμβολο ελευθερίας και ενέπνευσε ποιητές και καλλιτέχνες

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Η Γαρυφαλλιά

Η Γαρυφαλλιά Μιχάλβη ή Μιχάλμπε, ήταν ένα κορίτσι που στην σύντομη ζωή της, έζησε μόνο τον απόλυτο πόνο, την θλίψη και τον εφιάλτη της προσφυγιάς και της σκλαβιάς...

Το δράμα της ωστόσο και ο πρόωρος θάνατος της, την ανέδειξαν σε παγκόσμιο σύμβολο και αποκάλυψαν στην διεθνή κοινή γνώμη, τις θηριωδίες των Τούρκων εις βάρος των Ελλήνων στις τρομακτικές σφαγές της Χίου και των Ψαρών. Η ιστορία της ενέπνευσε δύο διεθνούς ακτινοβολίας έργα, το ζωγραφικό έργο "Το κορίτσι από την Ελλάδα" (The Greek girl) της Αν Χαλλ και το γλυπτό "Η Ελληνίδα Σκλάβη" (The Greek Slave) του Χιράμ Πάουερς όπως και άλλα έργα.

Η Γαρυφαλλιά Μιχάλβη γεννήθηκε το 1817 στα Ψαρά από εύπορους γονείς. Ιδιαίτερα όμορφο και με μεγάλη ευφυΐα παιδί. Το 1824, οι Τούρκοι έκαναν εισβολή και κατάληψη στο νησί. Η οικογένεια της Γαρυφαλλιάς, ήταν μεταξύ των πλούσιων κατοίκων στον ακριτικό τόπο. Η μικρή μοιράστηκε έτσι, την τύχη χιλιάδων κατοίκων του νησιού που δεν μπόρεσαν να διαφύγουν κατά την απόβαση των οθωμανικών δυνάμεων και την επακόλουθη πλήρη καταστροφή. Οι Τούρκοι ή σκότωσαν τους γονείς της ή την άρπαξαν βίαια από αυτούς, όπως πολλά παιδιά τότε. Σύμφωνα με μια εκδοχή ήταν με την αδελφή και τη γιαγιά της όταν οι Τούρκοι χώρισαν τα δύο κορίτσια και βρέθηκαν σε διαφορετικά σκλαβοπάζαρα το καθένα. Η Γαρυφαλλιά πουλήθηκε και κατέληξε στη Σμύρνη, όπου την βρήκε ένας έμπορος ή ο πρόξενος των ΗΠΑ το 1827, όταν πια το παιδί ήταν 10 ετών. Σύμφωνα με μια περιγραφή, έπεσε στα πόδια του να τη γλιτώσει και εκείνος εξαγόρασε την ελευθερία της ή ίσως την ελευθέρωσε χρησιμοποιώντας πολιτικά μέσα. Την έστειλε με πλοίο στη Βοστώνη, ζητώντας από τον πατέρα του να τη φροντίσει. Το κορίτσι ταξίδεψε τελικά στη Βοστώνη ως και φέρετο καταγόμενη από την Ipsara, δηλαδή τα Ψαρά. Στις Ηνωμένες Πολιτείες η Γαρυφαλλιά εντάχθηκε στην οικογένεια του Αμερικανού που είχε και άλλες κόρες και άρχισε να προσαρμόζεται στη νέα ζωή της. Περιγράφεται ως εξαιρετικά φιλότιμο και ευγενικό παιδί, που όταν μάλιστα αρρώστησε η μοναδική της έγνοια ήταν να μη γίνει βάρος σε εκείνους που τη φρόντιζαν. Κοιμόταν κάθε βράδυ με τη Βίβλο αγκαλιά και δεν είχε καμία απαίτηση. Η περιπέτειά της συγκίνησε την ζωγράφο Αν Χαλλ που φιλοτέχνησε το πορτραίτο της μικρής σε μινιατούρα και θεωρείται ένα από τα αξιολογότερα σκίτσα της εποχής. Το πορτραίτο έγινε και εξώφυλλο βιβλίου που κυκλοφόρησε το 1831. Οι περιπέτειες των Ελλήνων είχαν γενικά συγκινήσει το

Στις Ηνωμένες Πολιτείες η Γαρυφαλλιά εντάχθηκε στην οικογένεια του Αμερικανού που είχε και άλλες κόρες και άρχισε να προσαρμόζεται στη νέα ζωή της.

Γαρυφαλλιά Μιχάλβη

(1817 Ψαρά - 1830 Βοστώνη)

Η Ελληνίδα σκλάβη που έγινε παγκόσμιο σύμβολο ελευθερίας και ενέπνευσε ποιητές και καλλιτέχνες

Δημήτρη Συμεωνίδη

Έρευνα και μεταφράσεις και επιμέλεια

αμερικανικό κοινό και περίπου 13 χρόνια αργότερα ο γλύπτης Χιράμ Πάουερς εμπνεύστηκε από την ιστορία της Γαρυφαλλιάς ένα εντυπωσιακό για την εποχή του γλυπτό, όπου παρίστανε ουσιαστικά αλυσοδεμένη την Αφροδίτη της Μήλου. Η Γαρυφαλλιά αρρώστησε το χειμώνα του 1830 σε ηλικία 13 ετών από άγνωστη νόσο. Η οικογένεια που την υιοθέτησε την είχε βρει εξ αρχής φιλάσθενη, πιθανόν όχι λόγω της κράσης της, αλλά εξαιτίας της βασανιστικής περιφοράς της, στα σκλαβοπάζαρα της Κωνσταντινούπολης και της Μικράς Ασίας. Πρόλαβε να ζήσει με τους Αμερικανούς που την υιοθέτησαν μόνον 3 χρόνια και έσβησε στις 17 Μαρτίου του 1830. Ο πρόωρος θάνατός της αλλά και οι μεγάλες αλλαγές στη σύντομη ζωή της, συγκίνησαν πολλούς και γράφτηκαν μεταξύ άλλων και ποιήματα, ενώ γενικά ο θάνατός της έγινε είδηση στις εφημερίδες της εποχής. Οι Αμερικανοί είχαν ακόμα και τη λεπτότητα να εξηγούν πως προφερόταν σωστότερα το επώνυμο του κοριτσιού.

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Το άγαλμα απεικονίζει μια νεαρή γυναίκα, γυμνή, δεμένη με αλυσίδες. Στο ένα χέρι κρατά ένα μικρό σταυρό με αλυσίδα. Όταν

το άγαλμα μεταφέρθηκε σε περιοδεία το 1848, ο Miner Kellogg, φίλος του καλλιτέχνη και διευθυντής της περιοδείας, συνέταξε ένα φυλλάδιο για να το μοιράσει στους επισκέπτες της έκθεσης.

Έδωσε τη δική του περιγραφή του έργου: «Φαινομενικά το θέμα είναι απλώς μια νεαρή Ελληνίδα, αιχμάλωτη των Τούρκων που εκτίθεται στην Κωνσταντινούπολη, προς πώληση. Ο σταυρός και το μενταγιόν, ορατά ανάμεσα στο ύφασμα, δείχνουν ότι είναι Χριστιανή, και ότι κάποιος την αγαπά.

Αλλά αυτή η οπτική δεν συμπληρώνει τη σημασία του αγάλματος. Το γλυπτό παριστάνει ένα πρόσωπο που δείχνει ανωτερότητα μέσα στον πόνο, και υψώνεται πάνω από την υποβάθμιση, με την εσωτερική του καθαρότητα και την δύναμη του χαρακτήρα. Έτσι, η «Ελληνίδα Σκλάβη» είναι ένα έμβλημα της δοκιμασίας την οποία υφίσταται όλη η ανθρωπότητα, και μπορεί να θεωρηθεί ως ένα είδος ασυμβίβαστης αρετής, ή εξαιρετικής υπομονής.»

Η αντίδραση του κοινού για το άγαλμα ήταν ανάμεικτη. Όταν το έργο εκτέθηκε για πρώτη φορά, πολλοί άνθρωποι σκανδαλίστηκαν από το γυμνό.